

VIZE a KONCEPCE KRAJINY SEMNĚVIC

Zuzana Purmová
Denisa Moravcová
Anna Koupalová
Daniela Kvapilová
Eliška Kuncířová
Josefína Jírovcová
Martina Gruntová

ATELIER SALZMANN-BEČVÁŘOVÁ-POZDECH // ZS 2023

ČVUT
fakulta
architektury

SEMNĚ **VIZE**

- koncepční řešení **vodního režimu**
  - ZADRŽOVÁNÍ VODY V KRAJINĚ
  - ČISTOTA VODNÍCH ZDROJŮ
  - VYŘEŠENÍ KANALIZACE VE SPOLUPRÁCI S PŘÍRODNÍM VODNÍM REŽIMEM
  - VYTYČENÍ, PODPORA A OCHRANA PRAMENIŠŤ A NIV
    - kořenové čistírny, oddílná kanalizace a sběr dešťové vody
    - **vztahové oblasti vodních toků** se stanoveným režimem údržby
- podpora **přírodních hodnot**
  - NOVÉ PROSTŘEDÍ A PODPORA BIODIVERZITY
  - ZMÍRNĚNÍ NEGATIVNÍCH DOPADŮ KLIMATICKÉ KRIZE
  - OCHRANA PŮDY PROTI DEGRADACI (EROZÍ...)
  - ROZMANITĚJŠÍ KRAJINNÁ STRUKTURA V RÁMCI RESPEKTOVÁNÍ VÝHLEDŮ
    - rozdělení velkých lánů, větrolamy...
- ochrana a zdůraznění **prvků kulturní krajiny** a **krajinného rázu**
  - PODPORA MÍSTNÍ IDENTITY
    - tématické trasy umožňující krajinu poznat
  - ZLEPŠENÍ KRAJINNÉ PROSTUPNOSTI
    - cyklostezky, prostupné lesy
- zobytnění a zpřístupnění **krajiny pro člověka**
  - AKTIVACE MÍSTNÍHO KOMUNITNÍHO ŽIVOTA
  - ZAPOJENÍ VŠECH GENERACÍ
  - KULTURNÍ AKCE V KRAJINĚ A EDUKACE
    - lidé se vztahem k místu o krajinu pečují
  - PODPORA TURISTICKÉHO RUCHU V ROZUMNÉ MÍŘE
    - finance do regionu a pro obec

SEMNĚ **VIZE**

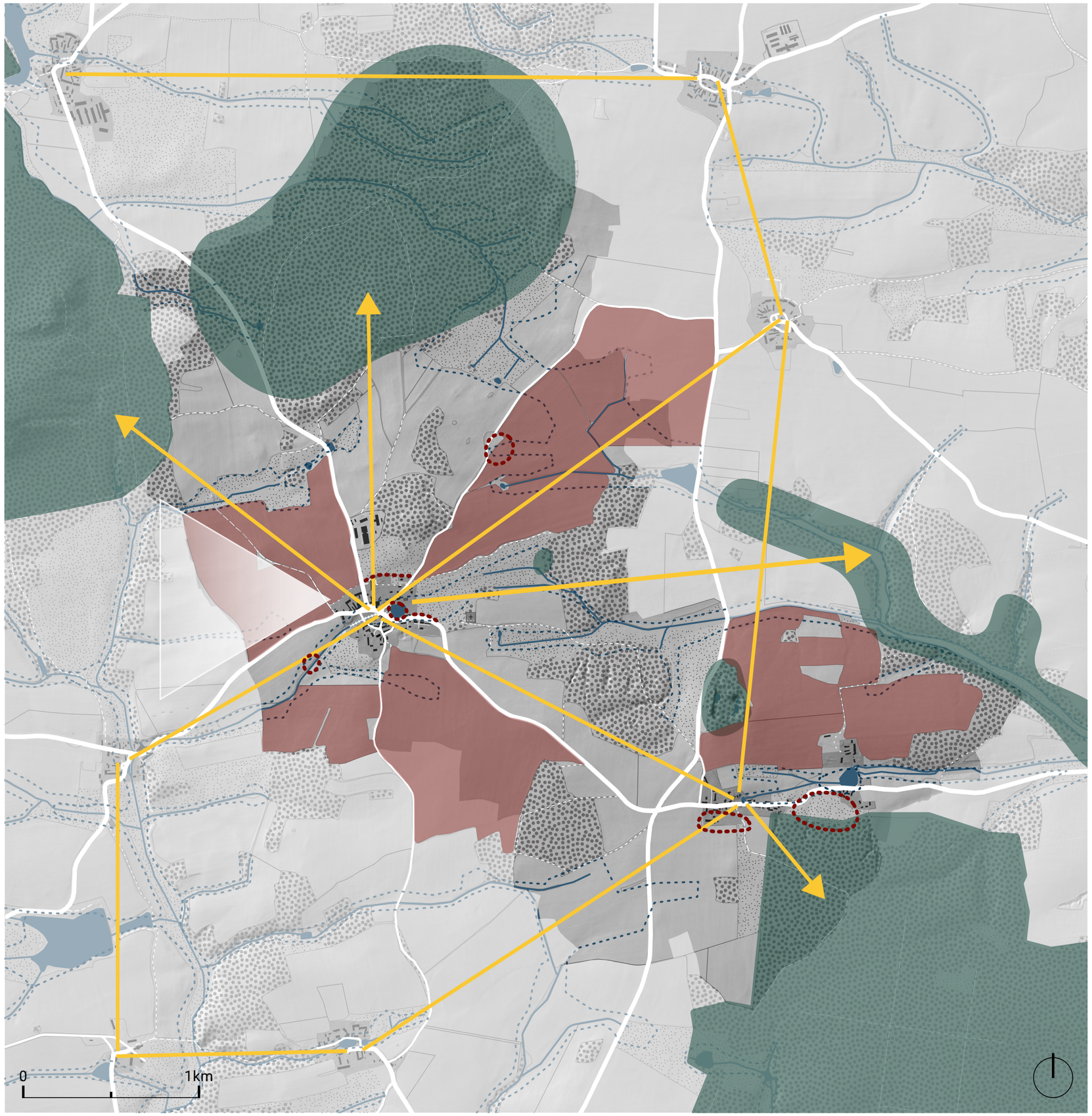

mapové schéma

Jen některé body vize mají konkrétní územní průmět, naopak většina z nich se týká celého území. Jak je vidět z textového schéma, body a vrstvy jsou vzájemně propojené, nic by tudíž nemělo být přehlíženo, aby vše fungovalo dohromady - jako jeden organismus - jako krajina.

logo

Hlavní pilíře vize jsou zde naznačeny vodou v potoce, stromy zastupujícími přírodní složku, kostelem odkazujícím na kulturně-historické prvky krajiny a cestní sítí, která člověku krajinu zpřístupní. Tři postavy symbolizují tři vesnice tvořící obec - Semněvice, Pocinovice a Šlovice. Dále byla snaha zachytit charakter zvlněné krajiny obce, včetně její nezbytné složky - obdělávaných polí.

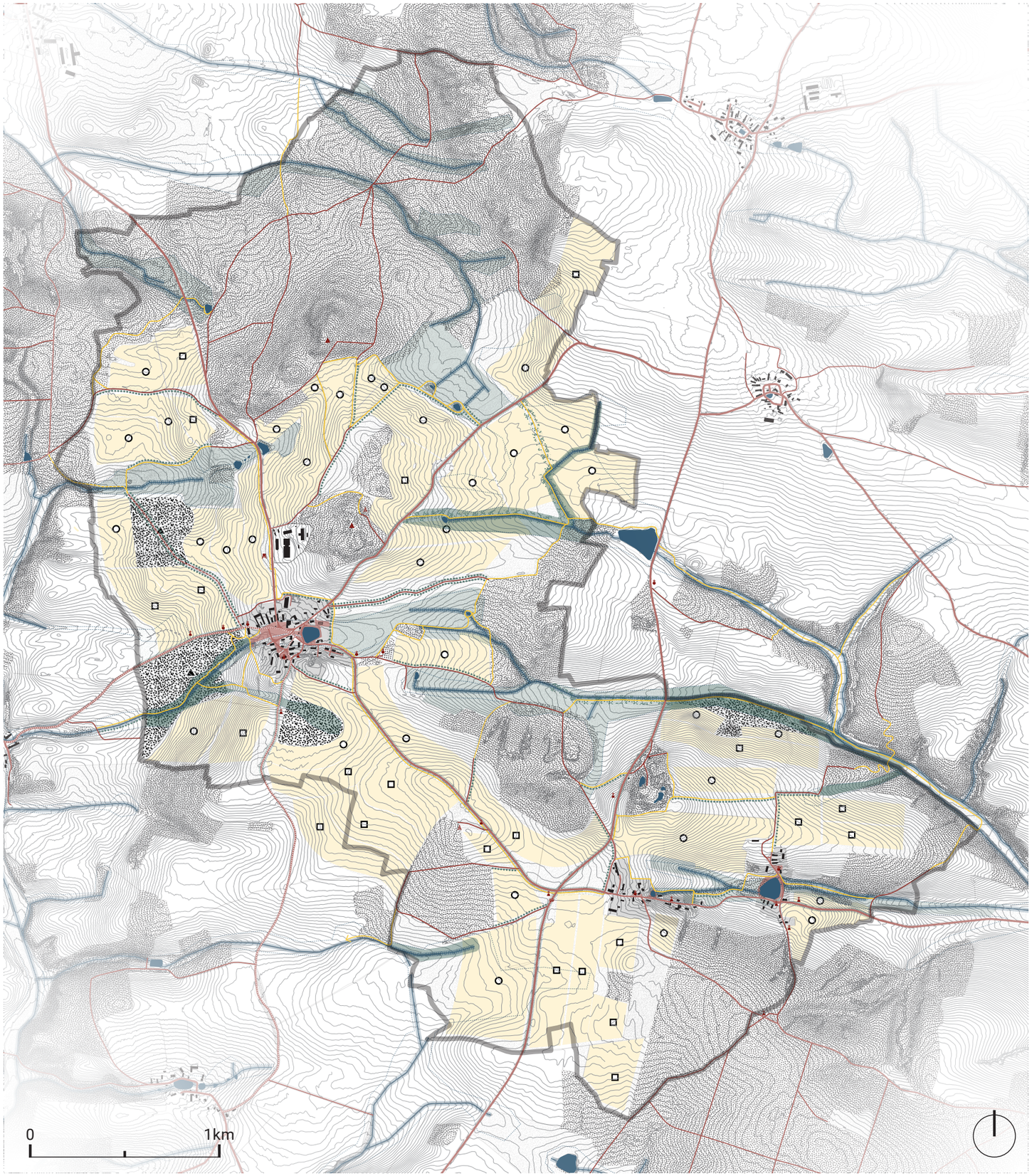
krajinný plán

V návrhu krajinného plánu jsme se snažiliy o navržení opatření pro katastrální území obce Semněvic.
Na základě vize jsme rozdělily návrh do čtyřech základních vrstev, Vodní režim, zemědělství, cestní síť a prostupnost krajiny a intravilán.V každé vrstvě je snaha o návrh ideálních řešení, která se snaží pracovat s dlouhodobou udržitelností území.

Na Návrhu jsme spolupracovali v osmi studentkách :
Zuzana Purmová
Denisa Moravcová
Anna Koupalová
Daniela Kvapilová
Eliška Kuncířová
Daniela Kvapilová
Josefína Jírovcová
Martina Gruntová

LEGENDA :

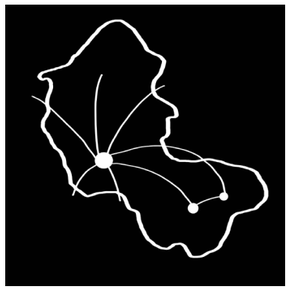
- KONVENČNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ
- EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ
- AGROLESNICKÝ SYSTÉM
- ZEMĚDĚLSKÉ PLOCHY
- SAD S LOUKOU
- ZELEŇ
- SILNICE
- NAVRŽENÁ CESTA
- STÁVAJÍCÍ CESTA
- NAVRŽENÁ CYKLO
- STÁVAJÍCÍ CYKLO
- TRAVNÍ PÁS
- NAVRŽENÉ STROMOŘADÍ
- OBNOVA SILNIČNÍ ALEJE
- NAVRŽENÝ VOLNÝ POROST
- KŘÍŽEK
- KAPLIČKA
- AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA
- VYSÍLAČ
- VRCHOL
- ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
- VEŘEJNÉ PROSTORY
- LOUKA
- LES
- VZTAHOVÁ OBLAST V.T.
- ÚPRAVA V.T.
- BUFFER ZONE
- PROSTOR VODY MINIMÁLNÍHO ZÁSAHU
- PROSTOR VODY VĚTŠÍHO ZÁSAHU

cestní síť

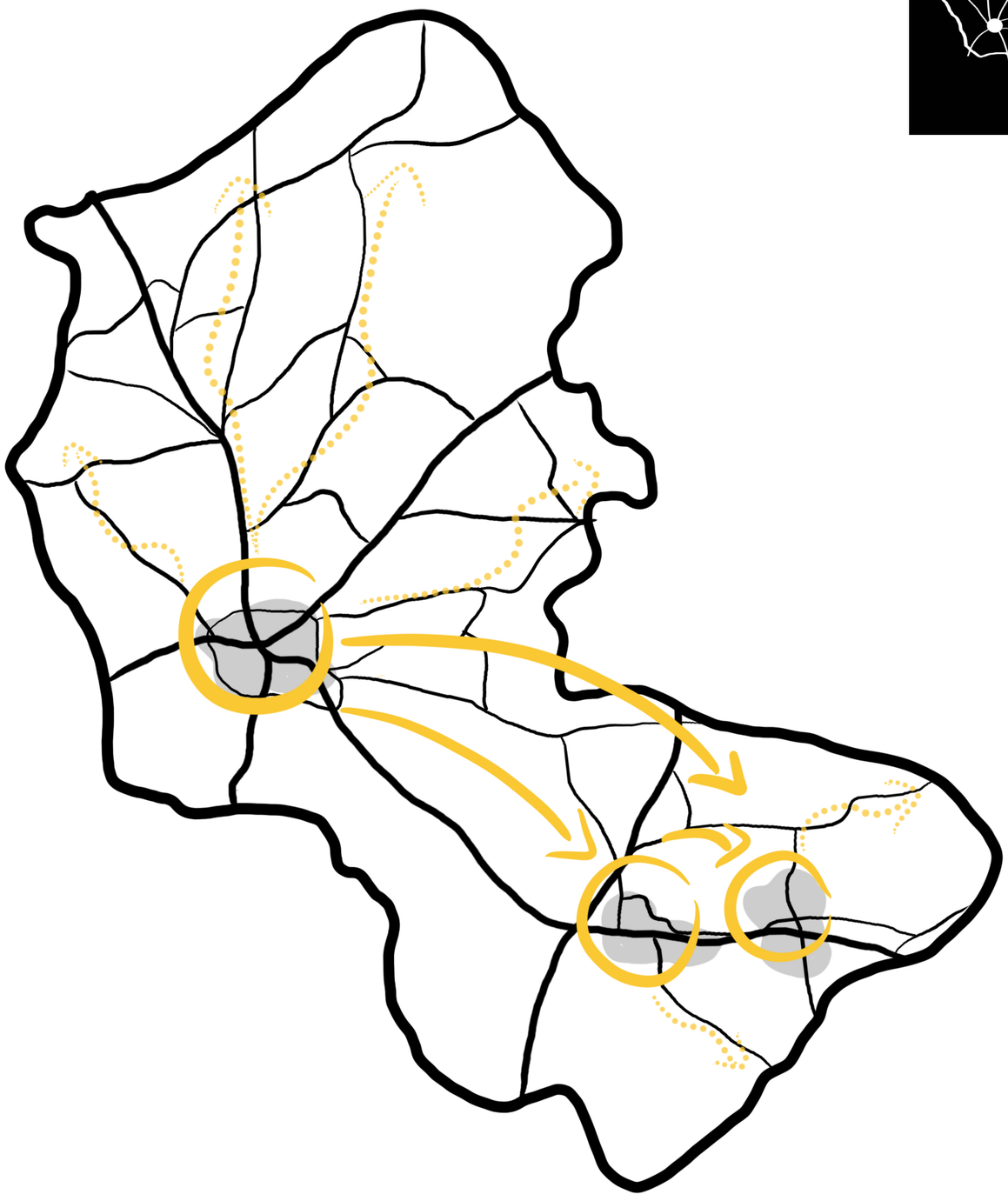

schéma prvních myšlenek

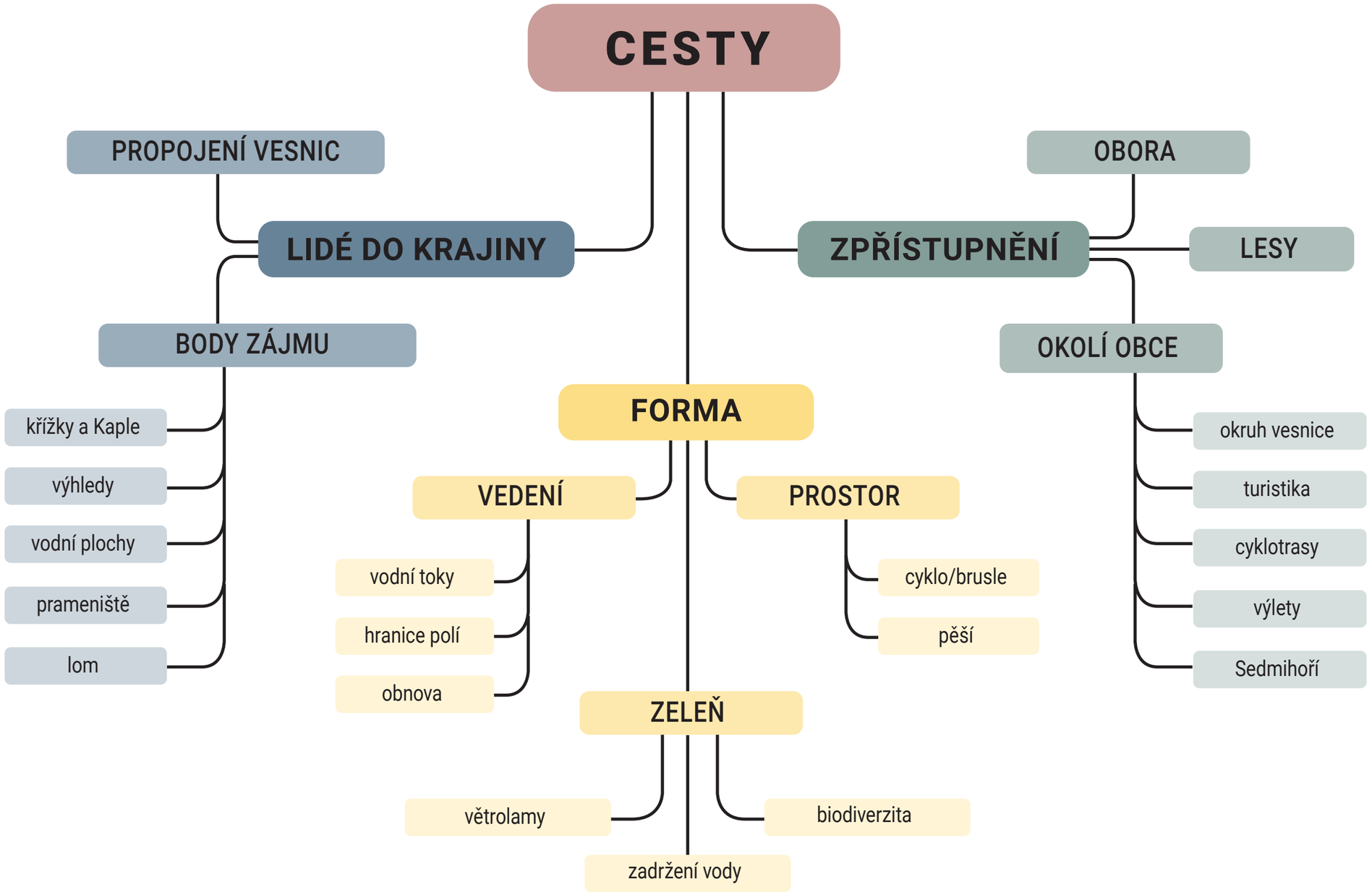
Stávající cestní síť není chudá, ale často špatně napojená, vedoucí od nikud nikam. Obyvatelé chodí svou trasou a zbytek je jim cizí, chtějí do krajiny, ale nemají jak. Cílem proto bylo nejen dostat lidi do krajiny, ale hlavně navrátit krajinu lidem.
Náš návrh spočíval v těchto bodech:

- propojení vesnic
- zastávky bodů zájmů
  (křížky, kapličky, výhledy, vodní plochy, prameniště, lom)
- vhodné vedení cest
  (vodní toky, hranice polí, obnova zaniklých cest)
- vložení cestní zeleně
  (biodiverzita, zadržení vody, větrolamy, estetika)
- zpřístupnění okolí obce
  (Sedmihoří, turistika, cyklo, okolí vesnic)
- zpřístupnění lesů a obory

proces návrhu

terénní průzkum

Pro správné posouzení cest jsme si udělali terénní průzkum a prošli si území na vlastní nohy. V místní krajině se vyskytuje velké množství cest a pěšinek, které nejsou zaznamenány v mapě. Jsou to např. pozůstatky historických cest, ale i nově vzniklých hranic mezi poli.

V návrhu jsme vymysleli nové okruhy, které jsou často propojením cest a také se zabývali obnovou, či zazeleněním cest stávajících.

V území převládají cesty přírodního charakteru, polní či lesní pěšiny a navrhované cesty jsou podobné, aby splynuly s okolní krajinou. Významným příspěvkem jsou pruhy zeleně podél cest (aleje, travní pásy nebo volný porost), které se skládají z druhů, vyskytujících se přirozeně v lokální krajině.

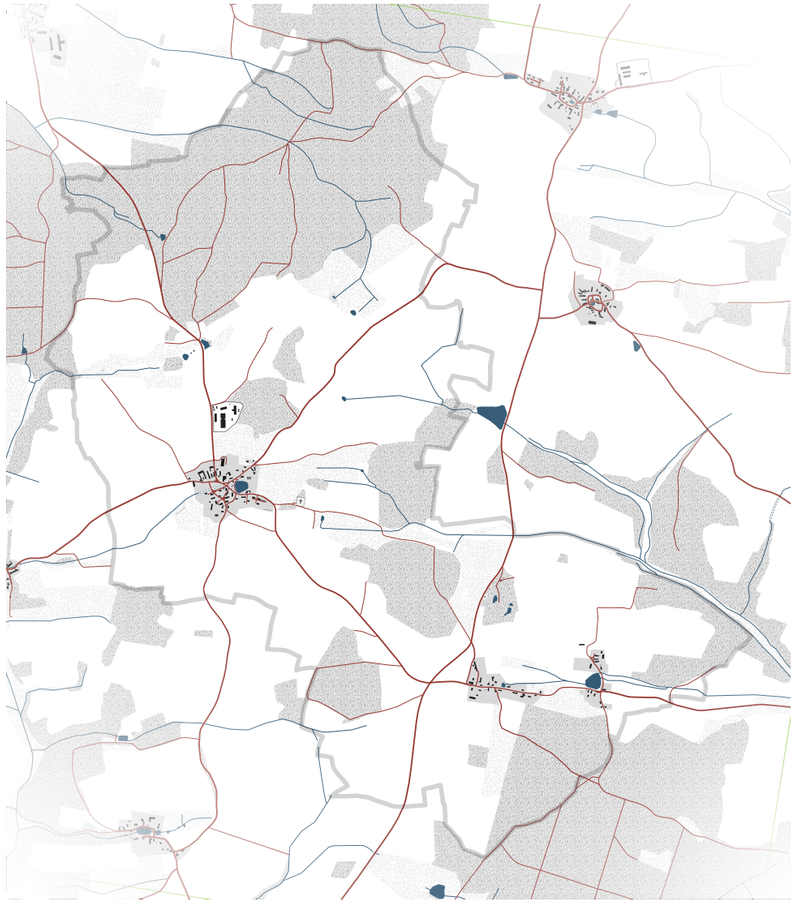

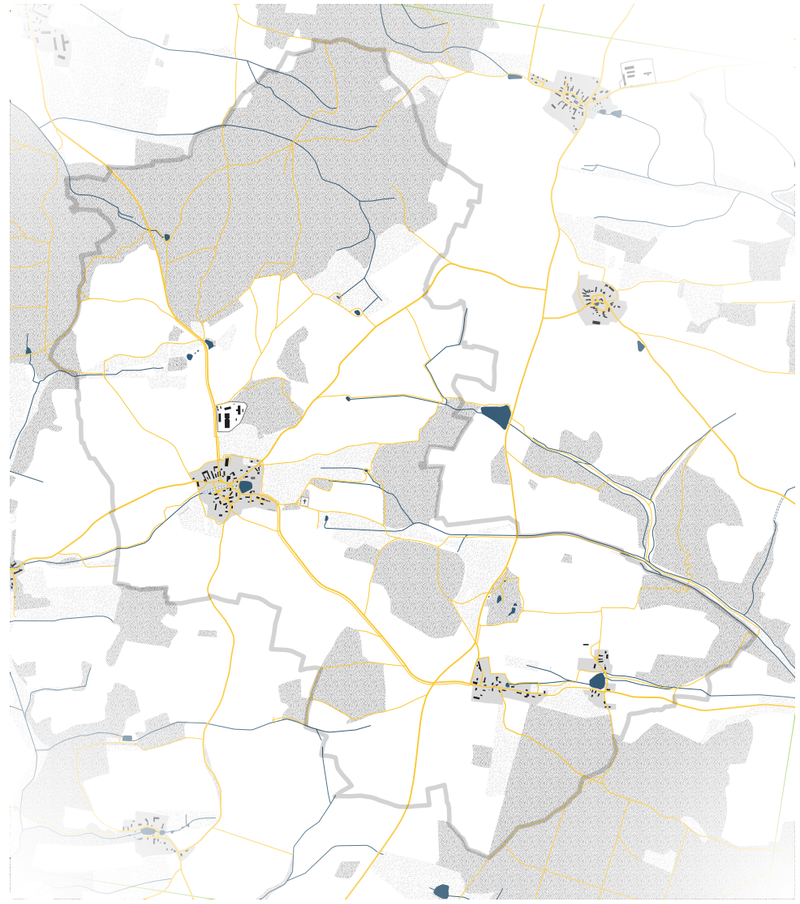
porovnání změn cestní sítě

historie

současnost

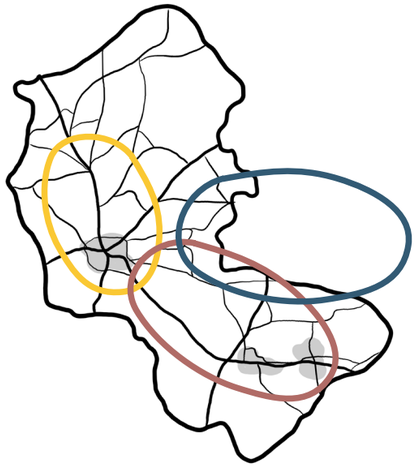

po návrhu

koncepce krajiny

Související projekty:

- KRAJINOU KOL SEMNĚVIC
- Skrz Obci Pod Kopci
- VODO TEČ

LEGENDA :

- křížek
- kaplička
- autobusová zastávka
- vysílač
- vrchol
- silnice
- navržená cesta
- stávající cesta
- navržená cyklotrasa
- stávající cyklotrasa
- travní pás
- navržené stromořadí
- obnova silniční aleje
- navržený volný porost

základní typy cest

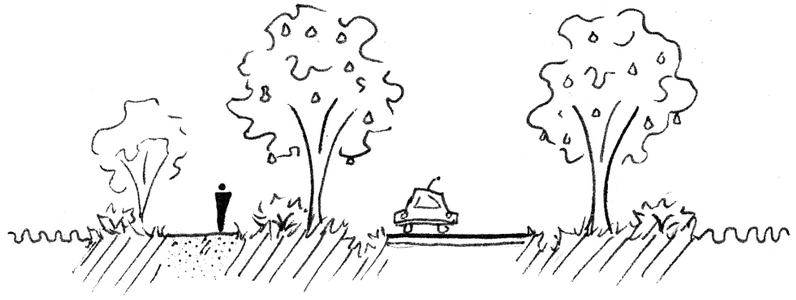
Cesta podél vodního toku, nezpevněná, procházíte pod korunami stromů a rozléhá se kolem vás nivní louka. Úzká stezka tak akorát pro jednu osobu.

Cesta pro cyklo - travní pásy s alejí, vyhlížíme do krajiny při jízdě na kole, napojuje se na stávající cyklotrasy Sedmihoří

Cesta lesy - udusaná hlína, případné prosypání stěrkopískem. Většinou úzká cesta pro jednu dvě osoby.

Pěší mlatová cesta při hlavních silnicích pro příjemnou a bezpečnou pěší dopravu mezi vesnicemi. Oddělená travními pásy silniční alejí či občasnými stromy a volně rostoucími křovinami.

Polní mlatová cesta oddělená travními pásy a případným stromořadím. Stromy mají efekt větrolamu, vegetace pak vytváří záchytnou trasu vody.

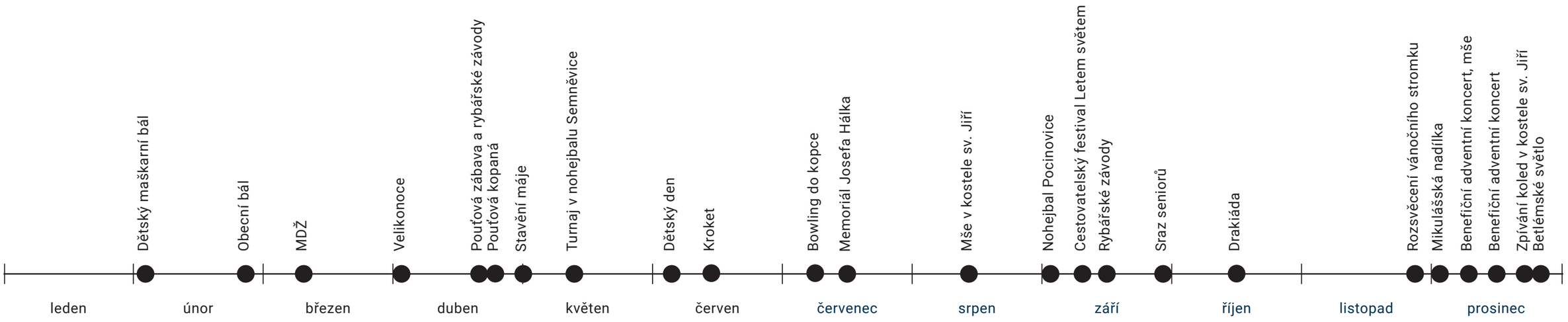
intravilán

koncepce intravilánu

hlavní témata

Nejpalčivějším problémem Semněvic, Pocinovic i Šlovic je v současnosti chybějící koncepce odpadních vod. Jedním z cílů je proto nalézt udržitelné a současně ekologické řešení této problematiky. Ta je nalezena v podobě jedné společné kořenové čističky odpadních vod pro Semněvice a druhé pro Pocinovice se Šlovicemi. S touto problematikou souvisí i téma hospodaření se srážkovou vodou v obcích, kdy množství nepropustných povrchů zabraňuje jejímu vsakování do podzemních vod. Vrstva sídel se dále věnuje stanovení rozvojových ploch, vymezení ploch a charakterů veřejných prostranství a v neposlední řadě společenskému životu v obcích.

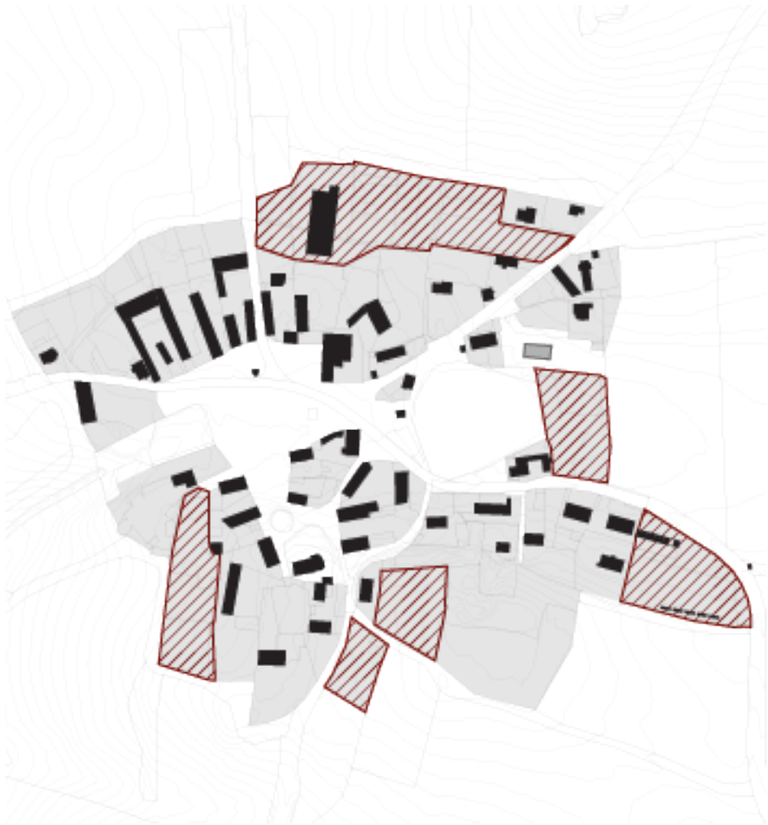

rozvoj obce

vize budoucnosti

Pro rozvoj obce je vhodné primárně preferovat plochy přestavby nad rozrůstáním obce do krajiny. Důležité je přitom zachovat specifickou urbanistickou strukturu sídel a preferovat výstavbu budov venkovského typu respektující měřítko okolních budov.

Semněvice

Pocinovice

Šlovice

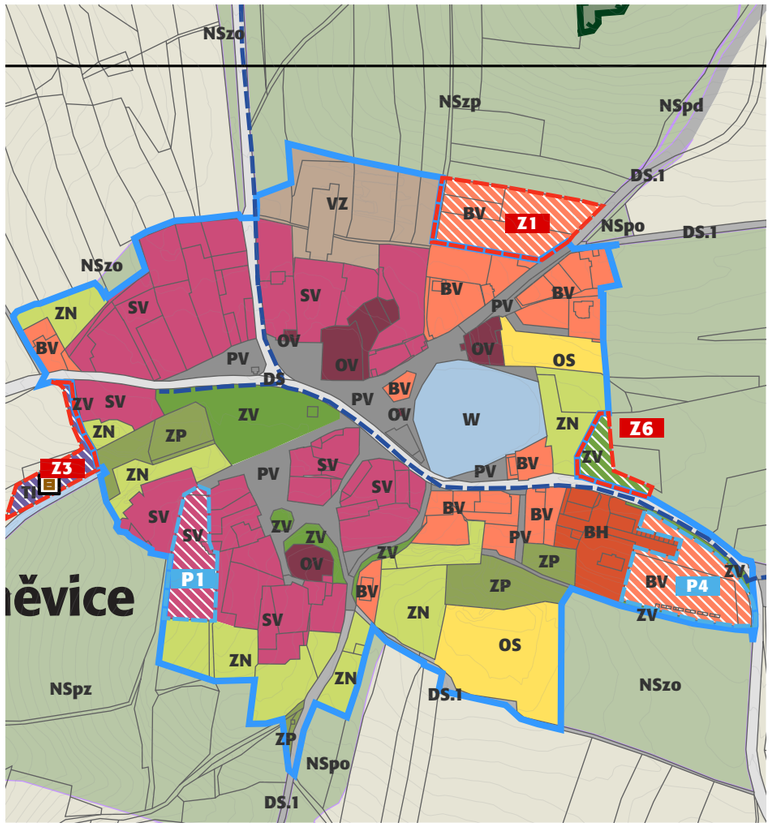

rozvoj obce

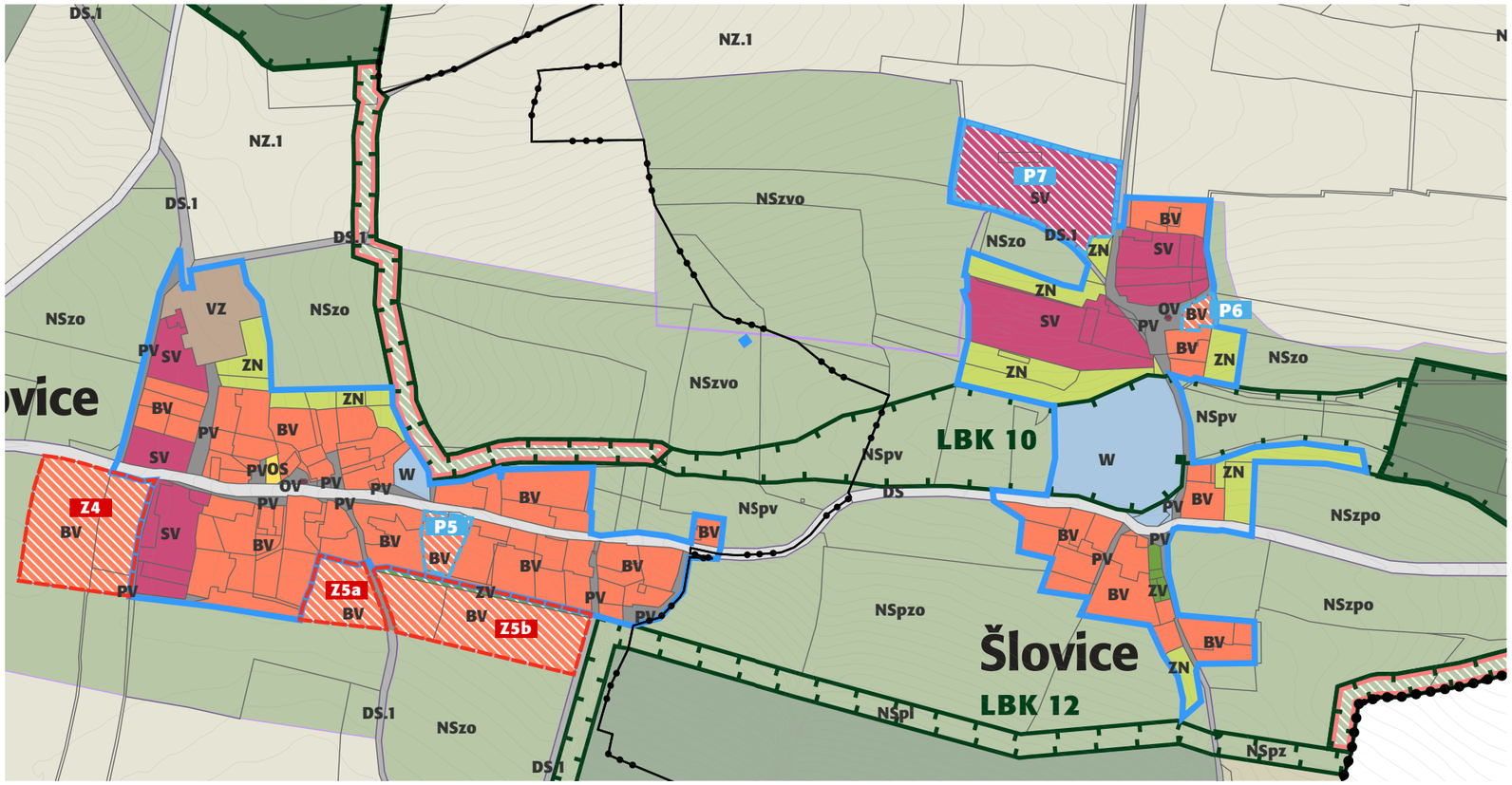
porovnání s aktuálně platným územním plánem

Rozvojové plochy se s těmi aktuálně platnými (pruhovaná šrafa) liší jen málo.

Semněvice

Pocinovice

koncepce odpadních vod

udržitelně a s vizí do budoucna

Vybudování jednotné kanalizace pro pro obce s kořenovou čističkou odpadních vod (žlutě).

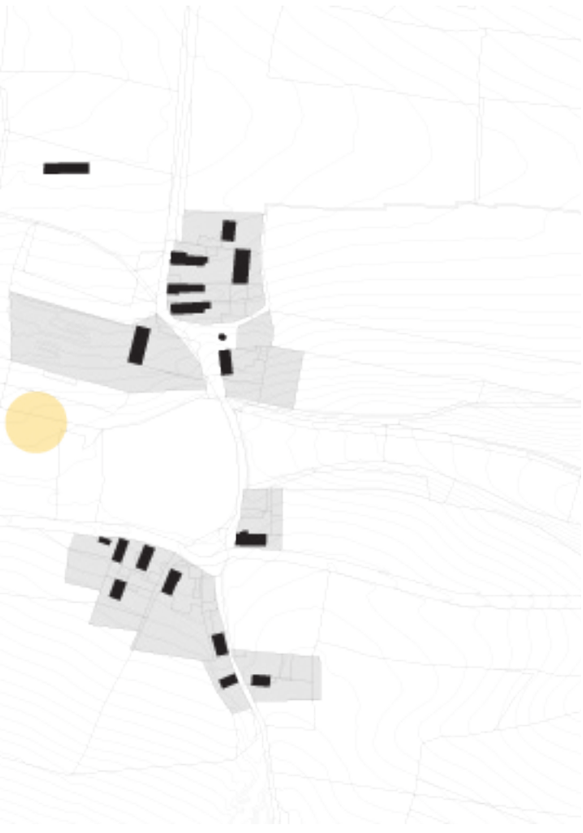
Semněvice

Pocinovice

Šlovice

0 200m

hospodaření s vodou

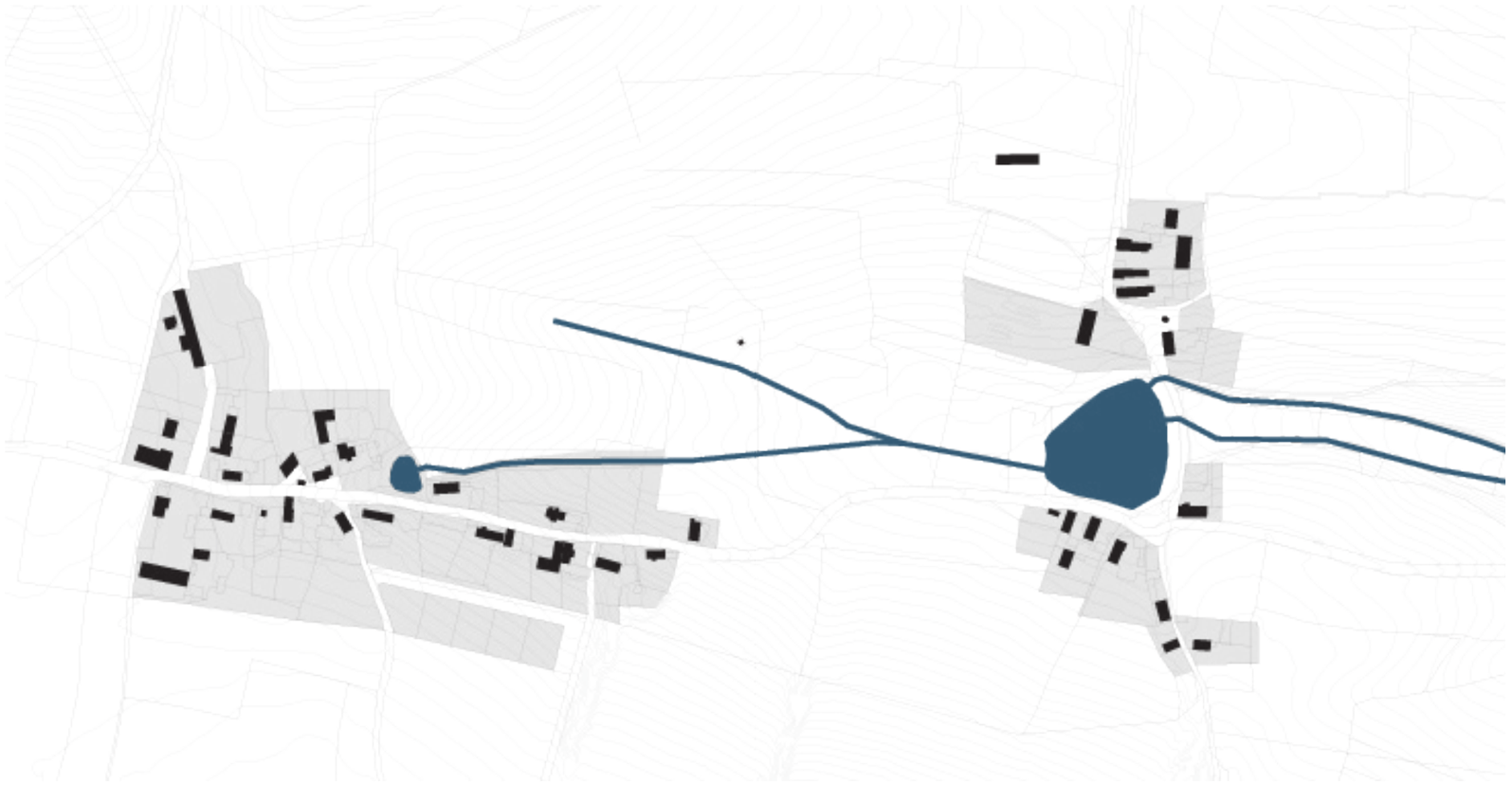
voda nad zlato?

Voda je vzácná. Navracení propustných povrchů do obce nebo úprava vodních toků do jejich přirozeného charakteru podporují přirozené procesy v krajině.

Semněvice

Pocinovice

Šlovice

veřejná prostranství

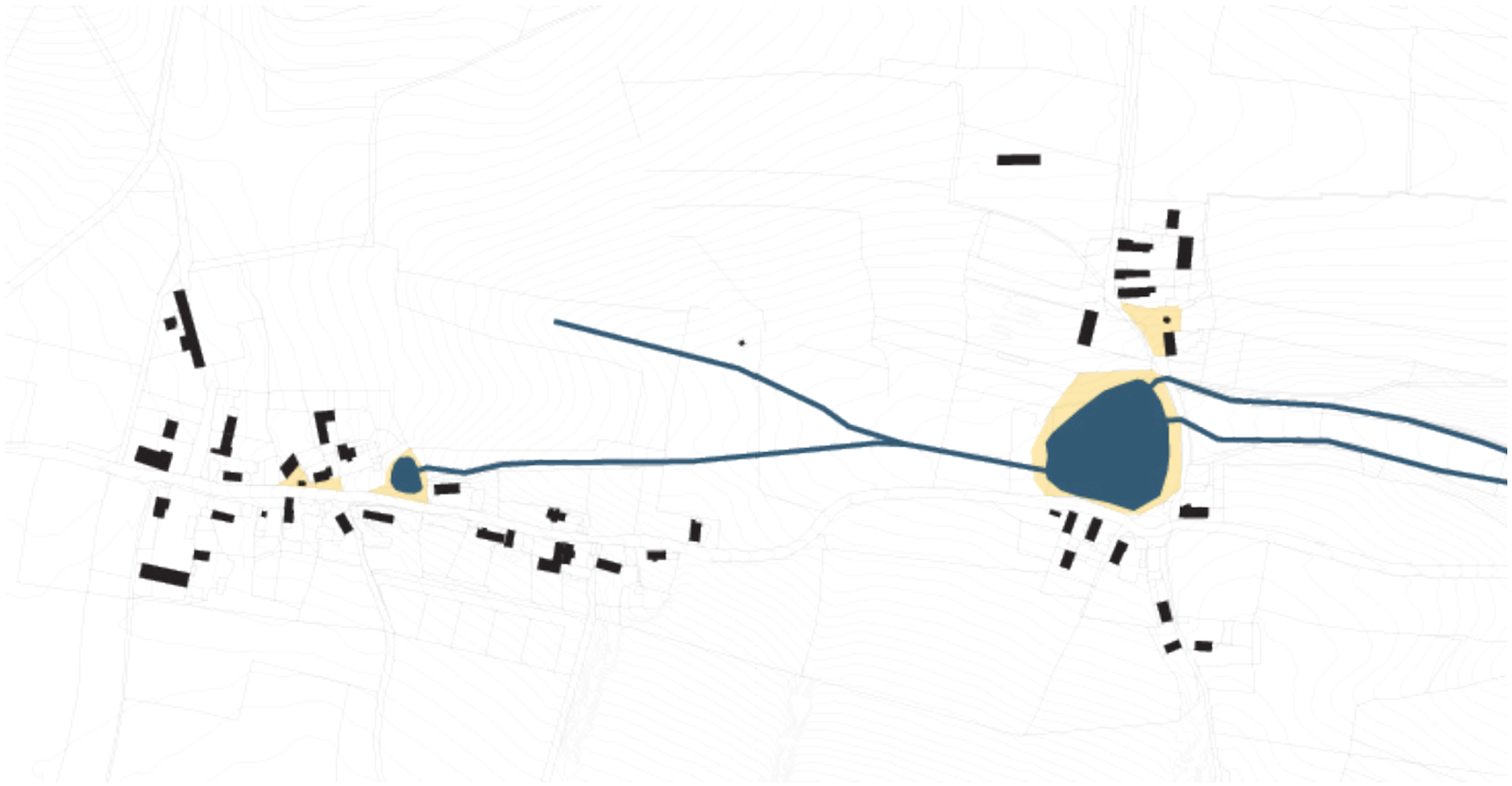
hledání hranic

Kde je hranice soukromého a veřejného prostoru? Jaký je charakter veřejných prostranství.

Semněvice

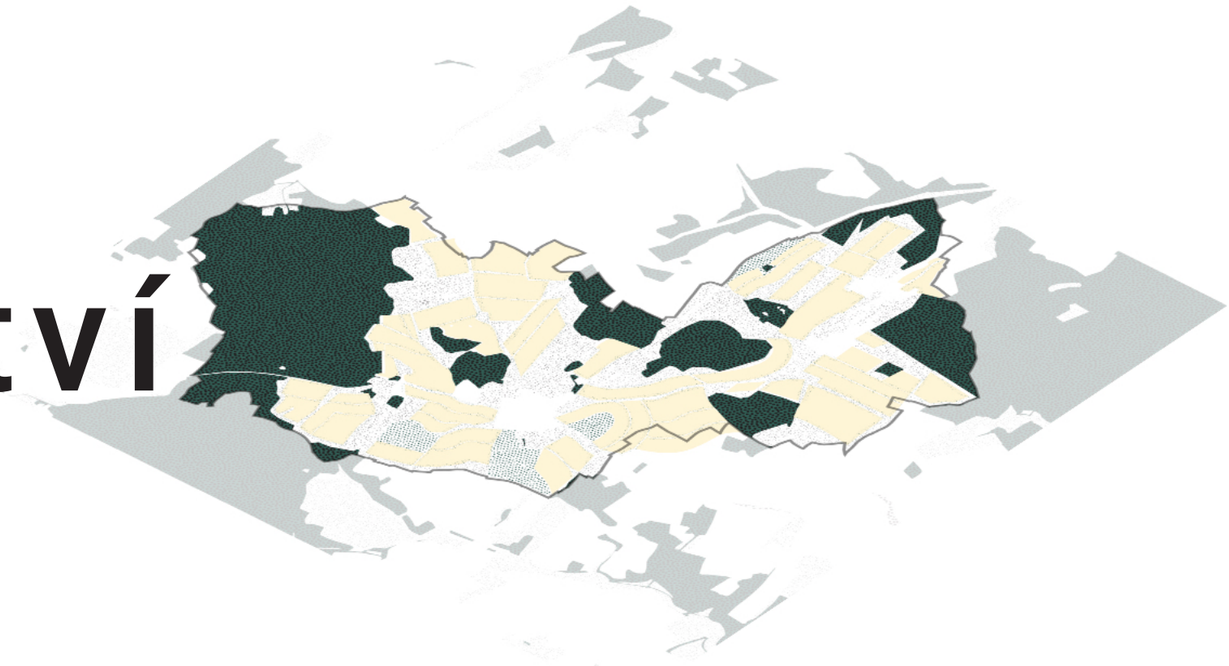
Pocinovice

Šlovice

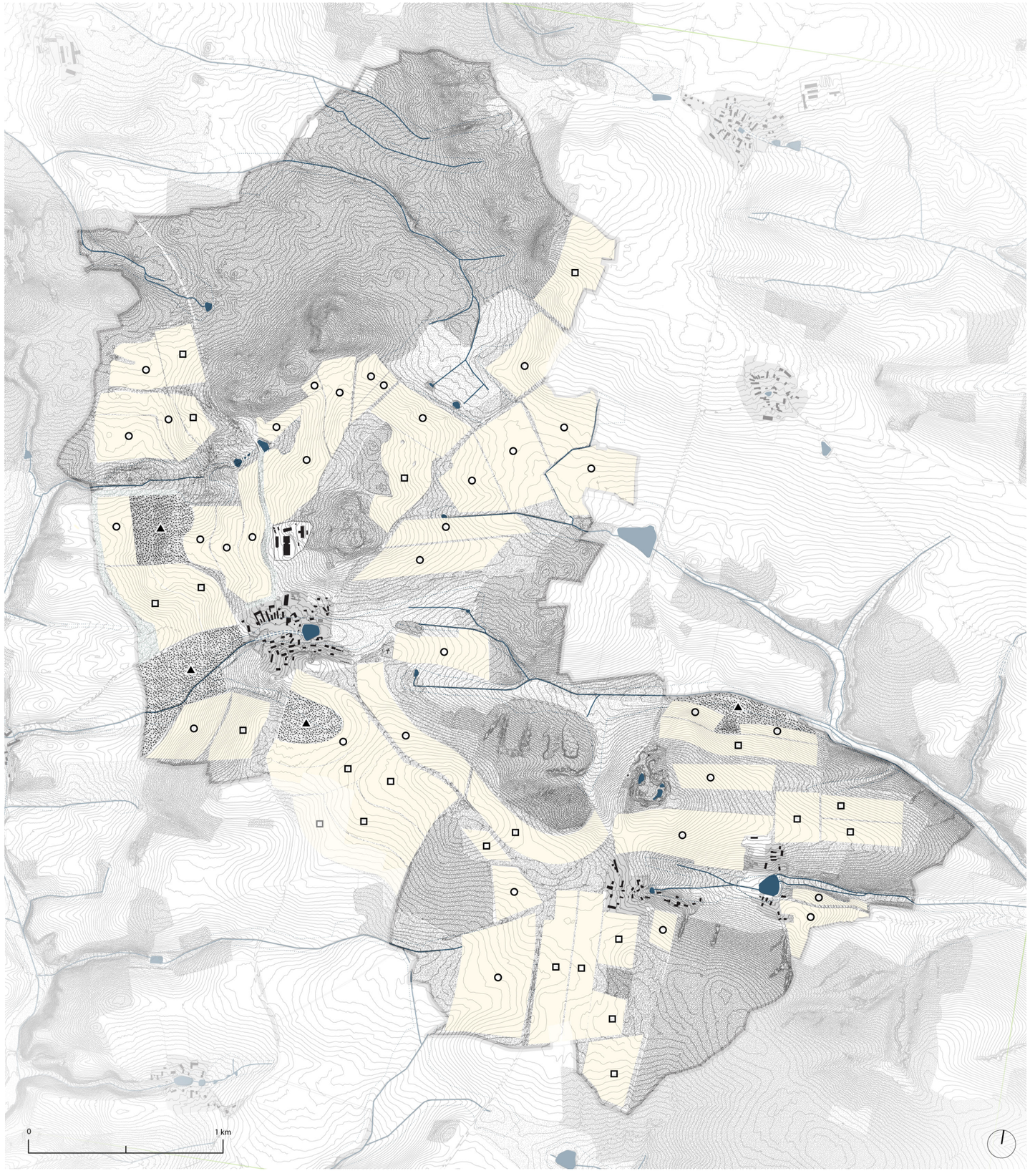

zemědělství

koncepce zemědělské krajiny

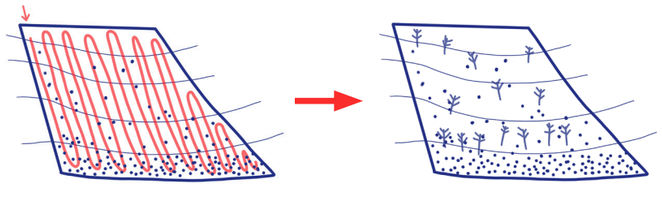
Ve vrstvě zemědělství je navrženo rozdělení velkých a problematických zemědělských ploch a následné doporučení, jak ke konkrétním polím přistupovat. Dělení probíhalo na základě analýz, počínaje zjištěním přirozených chodů krajiny. Velice důležitá je zde voda, kterou potřebujeme v krajině udržovat a pečovat o její kvalitu, modelace terénu a ohroženost erozí. Následně byla použita analýza člověka v krajině, kde pro tuto vrstvu bylo zjištěno kudy současně vedou a historicky vedly cesty, jak se vyvíjela velikost zemědělských půdních bloků, kde byly v jejich ploše provedeny zásahy do vodního režimu a kudy je vedena technika, která pole obdělává.
Plochy, které nejsou nadále zahrnuty v zemědělské bloku, byly navrženy na trvalé zatravnění a ty, které lemují pole na vysazování ovocných stromů či rychle rostoucích dřevin.

principy návrhu

PROČ LÁNY DĚLIT?

S příliš rozlehlými plochami bez zeleně se pojí nízká biodiverzita, eroze a mnohé další problémy. Vznikají tak bolavé rány v krajině, které je třeba vyléčit dřevinnou vegetací, propojením cestami, citlivým přístupem a trpělivostí.

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Hospodařit ekologicky znamená podporovat biodiverzitu, udržitelnost a zdravou krajinu. Jedná se o kombinaci moderních vědeckých poznatků a tradičních postupů.
V návrhu nejsou jako ekologické označeny všechny plochy kvůli orientaci pro zemědělce, který by o tento přístup měl zájem a je z toho tak zřetelnější, kde je možné začít. Problém zavádění ekologického zemědělství je totiž čas, než půda bude od syntetických hnojiv vyčištěna a plodiny zde pěstované mohou dostat značku a dotace. Přechod trvá v rozmezí 2-10 let.

Jejich umístění bylo do krajinné koncepce vybíráno dle výskytu vody, pramenišť a obecně míst, kde se voda drží nebo jimi protéká a to z důvodu její ochrany před agrochemickými prostředky.

KONVENČNÍ HOSPODAŘENÍ

Konvenční hospodaření přišlo s průmyslovou revolucí. Nejdůležitější je zde ekonomická složka zemědělství, tedy maximalizace zisku a produkce, s čímž se pojí necitlivost vůči krajině. Ta ale vlivem toho postupně ztrácí své vlastnosti a výnosy klesají. Ve výsledku je tak tento intenzivní přístup kontraproduktivní.

JAK ZAVÉST UDRŽITELNÉ HOSPODAŘENÍ?

Změna přístupu v zajetém konvenčním hospodářství je poměrně náročná věc, hlavně finančně. Je proto vhodné začínat postupně a proto byly v zemědělské vrstvě navrženy bloky, na kterých by bylo vhodné hospodařit ekologicky, plochy kde se dá zatím hospodařit konvenčně a vymezení území, kde by bylo vhodné zavést silvopastevní agrolesnický systém.
Dále je navrženo střídání plodin dle dvoupolního systému (ozim a jař) a zavedení víceletých pícnin do osevního plánu.

SILVOPASTEVNÍ AGROLESNICKÝ SYSTÉM A TRVALE ZATRAVNĚNÉ PLOCHY

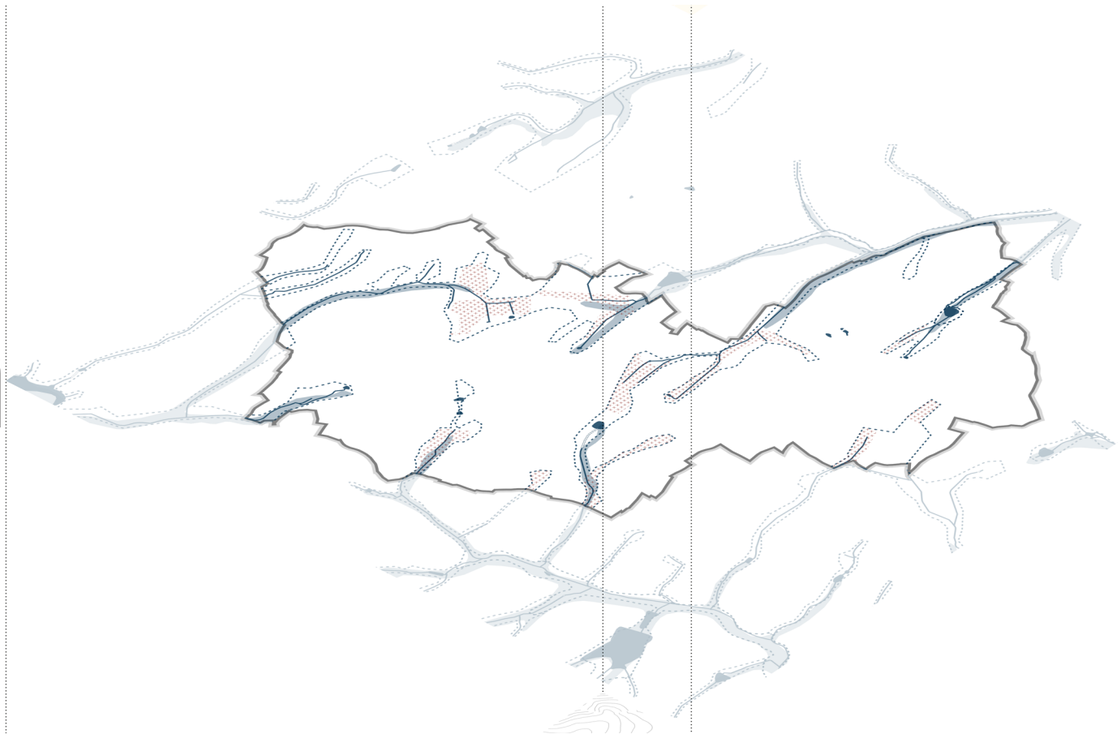
Agrolesnické systémy jsou kombinací výsadby stromů a pěstování plodin či chov dobytka. V tomto území byl zvolený ovocný sad a pod ním louka či pastvina pro dobytek, který tak zásobuje hospodářství hnojivem a dalšími produkty. Tím tak navazuje na ekologické

V návrhu bylo určeno několik větších ploch, které momentálně nemají přílišné výnosy nebo jejich tvar či stav, ve kterém se v současnosti nacházejí, neodpovídá příslušnému standardu, který byl pro návrh připraven.
Takovéto plochy je ale možné v budoucnosti opět obdělávat, momentálně však nejsou v Semněvicích dostupné prostředky, které by tyto oblasti hospodařením na nich dále nenarušovaly.

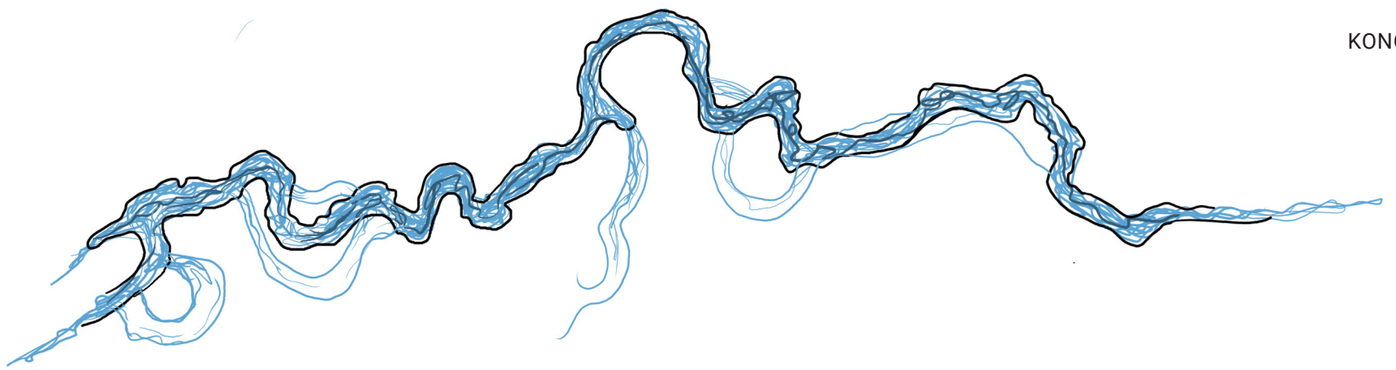
STŘÍDÁNÍ PLODIN A VÍCELETÉ PÍCNINY

Střídání plodin podporuje biodiverzitu v půdě i v jejím okolí. To znamená, že se do ní může začít vracet život a tím pádem i její kvalita.
Pěstování víceletých pícnin (např. jetel; vojtěška) napomáhá revitalizaci půdy a vlastně jí dopřeje odpočinek, který je pro ni tolik důležitý.

vodní režim

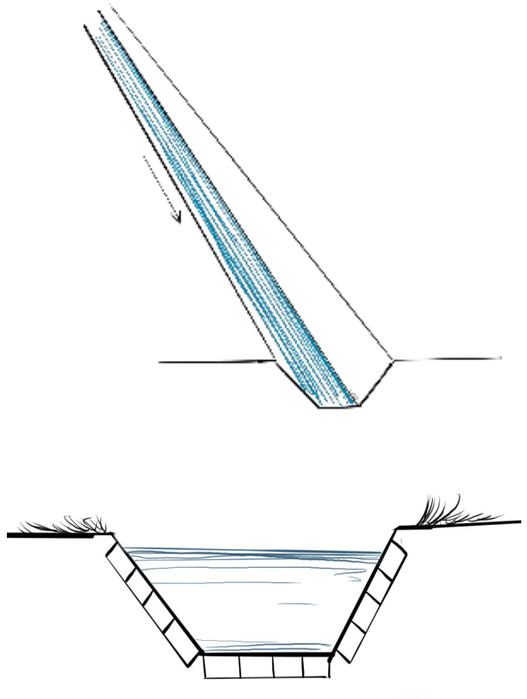
Voní režim

Kvůli nevhodným zásahům v minulosti je vodní režim v území poškozený a postupně se stává nefunkčním.
V této vrstvě jsme se snažili co nejlépe navrhnout vhodný způsob, jak snížit negativní dopady odvodňovacích opatření a postupnými citlivými zásahy vodu do krajiny vrátit

NÁŠ CÍL?
Naším cílem bylo v poškozených oblastech zavést opatření a následně i hospodaření, která by do krajiny navrátila vodu a s ní i rozmanitost života.

JAK JSME NA TO ŠLI?
První krok se týkal vytyčení přibližných vztahových oblastí vodního toku, na základě přírodních podmínek. Následně porovnaných s historickými mapami, polohou odvodňovacích systémů a současným využitím krajiny. Po tomto porovnání jsme rozdělily vztahové oblasti na různě pošozené oblasti.

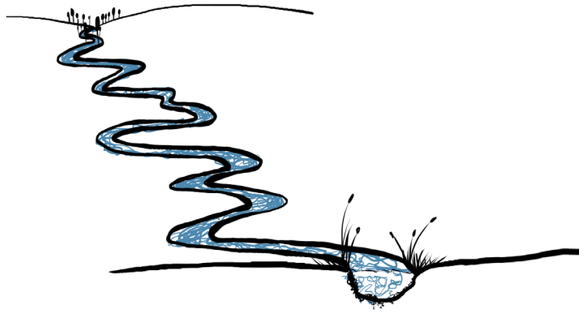

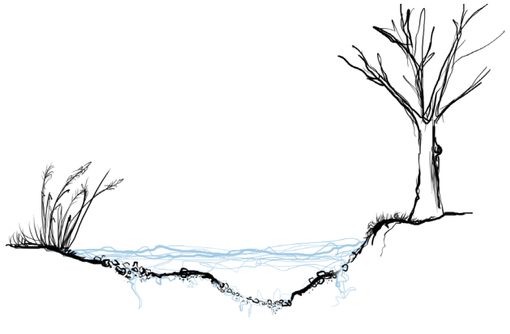
NAVRŽENÁ OPATŘENÍ A PRINCIPY ÚDRŽBY

PODPORA A OCHRANA VZTAHOVÝCH OBLASTÍ VODNÍHO TOKU
- zásady ochrany - regulace/zákaz zásahů do půdy, jako jsou hnojení umělými hnojivy, vypoštění toxických látek do půdy, správný směr směr orby
- Nastavení systému údržby zeleně - sekání luk, výsadba vhodných druhů
- Podpora přírodního charakteru ploch

ZADRŽOVÁNÍ VODY V KRAJINĚ
- Obnovení podmáčených území (mokřad, pramenišť, potočních niv,...)
- Zpomalování vodního toku - podpora meandrace toku
- Zpřírodnění formy vodních toků

OBNOVA VODNÍCH TOKŮ
- Snaha zmírnit negativní dopady odvodňovacích zařízení v krajině, v nejvíce postižených oblastech
- Zvětšení zavodněného prostoru vodního toku
- Podpoření přirozeného zaplavování niv
- Vytvoření přirozené stability koryta

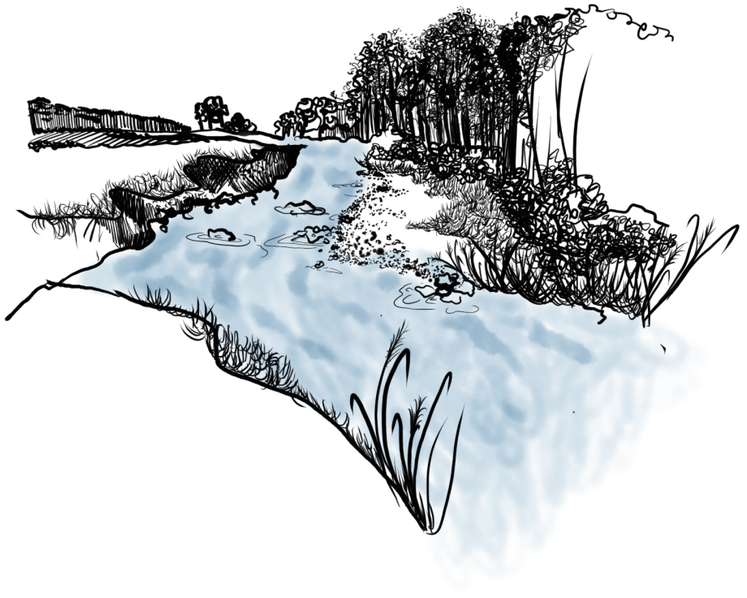

Tato adaptační a mitigační opatření jsou aplikována podle stávajícího využití území.

NA POLÍCH je nutno se vyvarovat přílišnému zavodnění, aby zde nedocházelo ke zničení úrody, proto zde nedojde k plnému odstranění odvodňovací drenáže.
Zásah spočívá v úpravě koryt přírodě blízkým způsobem a vyvedení vody na povrch systematickým svedením drenáží do nových otevřených koryt.

NA LOUKÁCH, je možné meliorace odstranit plně či částečně (aby se zajistilo sekání a průjezd techniky) a následně dát vodě dostatečný prostor a podmínky pro zasakování. Dalším opatřením je podpora vhodného druhu a složení vegetace a následná péče o ni.

V LESÍCH je vodní režim v poměrně přirozené podobě, jen vody není mnoho. Stav by se měl zlepšit v důsledků zásahů výše po proudu.

Vodní režim

LEGENDA :

obnovení vodního toku

prostor pro vodu - louka

prostor pro vodu - pole